

TÜRK İSTİHBARAT SİSTEMİNİN SORUNSALLARI

Hasan ATEŞ

DETAY
YAYINLARI

viii

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....
İçindekiler.....
Simgeler ve Kısaltmalar.....
Giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

İSTİHBARAT KAVRAMI VE İSTİHBARATIN SINIFLANDIRILMASI

İstihbarat Kavramı.....
Güvenlik Kavramı
İstihbarat ve Güvenlik Kavramlarının İlişkisi.....
İstihbarat Çarkı
İstihbarat Çeşitleri
Seviyelerine Göre
Kaynaklarına Göre
İstihbarat Toplama Vasıtaları/Disiplinleri
İnsan İstihbaratı.....
Açık Kaynak İstihbaratı
Görüntü İstihbaratı
Sinyal İstihbaratı
Teknik istihbarat
Fonksiyonlarına/Faaliyet Sahalarına Göre İstihbarat
İç İstihbarat.....
Güvenlik İstihbaratı.....
Kriminal (Suç Önleme) İstihbarat
Kamu Güvenliğinde İstihbarat
Terörle Mücadele İstihbaratı.....
Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele İstihbaratı
Dış İstihbarat
Sinyal İstihbaratı

Görüntü İstihbaratı
Askeri İstihbarat.....
Ekonomik İstihbarat.....
Mali İstihbarat
Psikolojik Harekât.....
Örtülü Harekât.....
Değerlendirme

İKİNCİ BÖLÜM

İSTİHBARAT SİSTEMLERİ GELİŞMİŞ ÜLKELERİN İSTİHBARAT YAPILANMALARI

İstihbarat Sistemi Modelleri
İstihbarat Sistemi Gelişmiş Ülkelerin İstihbarat Yapılanmaları
Almanya (BfV-BND)
BfV (Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı)
BND (Federal İstihbarat Teşkilatı).....
Amerika Birleşik Devletleri (FBI-CIA)
FBI (Federal Soruşturma Bürosu)
CIA (Merkezi Haberalma Teşkilatı)
Fransa (DST-DGSE)
DST (Fransız Güvenlik ve İstihbarat Teşkilatı).....
DGSE (Fransız Dış İstihbarat Servisi).....
İngiltere (MI5-MI6)
MI5 (Güvenlik Servisi).....
MI6 (Gizli İstihbarat Servisi).....
İsrail (SHIN BET-MOSSAD)
SHIN BETH (Genel Güvenlik Servisi).....
MOSSAD (İstihbarat ve Özel Görevler Enstitüsü)
Rusya Federasyonu (FSB-SVR)
FSB (Federal Güvenlik Servisi).....
SVR (Dış İstihbarat Servisi).....
Diğer Bazı Ülkelerin İstihbarat Teşkilatları
Değerlendirme

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLET İSTİHBARAT SİSTEMİNDEKİ KURUMLAR

Türk İstihbarat Tarihine Genel Bir Bakış
Devlet İstihbarat Sistemi ve İlgili Kurumlar.....
Başbakanlık
Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği.....
Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı.....
Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı
Başbakanlık Müsteşarlığı Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü
Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Eko.Arş.Gn.Md.lüğü
Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı.....
İçişleri Bakanlığı
Kaçakçılık, İstihbarat, Harekât ve Bilgi Toplama D.Bşk.lığı.....
İller İdaresi Gn.Md.lüğü Güvenlik Koordinasyon D.Bşk.lığı.....
J.Gn.K.lığı İstihbarat Başkanlığı
EGM İstihbarat Daire Başkanlığı.....
Shl.Güv.K.lığı İstihbarat Başkanlığı
Dışişleri Bakanlığı
Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü
Maliye Bakanlığı
Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı.....
Ulaştırma, Haberleşme ve Denizcilik Bakanlığı
Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü.....
Ekonomi Bakanlığı
Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü
İstihbarat ile İlgili Kurulları
Milli İstihbarat Koordinasyon Kurulu
Kaçakçılık İstihbarat Koordinasyon Kurulu
Terörle Mücadele Koordinasyon Kurulu.....

Kurulacak/Kurulması Planlanan Teşkilatlar
Sınır Güvenliği (Muhafaza) Teşkilatı
Ulusal Bilgi Güvenliği Teşkilatı
Değerlendirme

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSTİHBARAT'IN TÜRKİYE'DEKİ HUKUKİ VE YASAL BOYUTU

Türkiye'de İstihbaratın Hukuki ve Yasal Boyutu
İstihbaratın Hukuki Boyutu
İstihbarat ile İlgili Temel Yasal Düzenleme
İstihbaratın Yasallaşma Süreci ve Revizyon Çalışmaları
2937 sayılı Kanunun 26'ncı Maddesiyle İlgili 2012 Yılındaki Düzenleme Süreci
19 Şubat 2014 Tarihli Kanun Teklifi
İstihbarat ile İlişkili Diğer Yasal Düzenlemeler
Devlet Sırrı ve Vatan'a İhanetin Mevzuattaki Yeri
Casusluk Faaliyetinin Hukuki Boyutu
Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali
Kişisel Verilerin Korunması/ İzinsiz Erişilmesi
Görevi Suiistimal/ Görevi Kötüye Kullanma
Hukuki ve Yasal Yönden Değerlendirme

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ MEVCUT İSTİHBARAT SİSTEMİNİN SORUN SAHALARI

Algı
Sistem
Yapı
Ekol
Eğitim
Kurumlararası Çatışma/Çekişme
İşbirliği ve Koordinasyon
Benzer Yapılar/Teşkilatlar
Psikolojik İstihbarat
Casuslukla Mücadele
Kuruma Sızma/Kurumdan Sızıntı
İstihbarat Zafiyeti
Halkla İlişkiler ve Tanıtım
Ahde Vefa
Sosyal Sorumluluk Projesi
Personel Yönetim Süreci
Özlük Hakları
Şeffaflaşma
Denetim
İletişimin Tespiti, Takibi ve Denetimi
İstihbarat Servisinin Operasyon Yetkisi
Sivilleşme
Kavram/Terminoloji Kargaşası
Diğer Sorun Alanları
Değerlendirme
Genel Değerlendirme ve Sonuç

KAYNAKÇA

EKLER

- EK-1.** Türkiye Cumhuriyeti İstihbarat Mevzuatı
- EK-2.** Yıllara göre MİT Müsteşarlığı Teşkilat Şemaları.....
- EK-3.** MİT Vizyonu ile İlgili Öngörü
- EK-4.** Yıllara Göre MİT Bütçe Seyri (2000-2014).....
- EK-5.** Devlete/Vatandaşa Yönelik Kitlesel Terör Eylemleri.....
- EK-6.** Kurumların İstihbarat Açısından Sorumluluk Alanları
- EK-7.** İstihbaratla ilgili Yayınlanmış Kitapların Yıllara Göre Dağılımı
- EK-8.** Kurumların Bilimsel Araştırma ve Stratejik Düşünce Birimleri.
 MİT Stratejik Araştırmalar Birimi (SAB)
- MİT İstihbarat Araştırmaları Merkezi (İSAMER)
- EGM İstihbarat Bilimleri Araştırma Merkezi (İBAM)
- İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi (AREM).....
- Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM)
- Değerlendirme.....
- EK-9.** İstihbarat Konulu Akademik/Bilimsel Etkinlikler
- EK-10.** Akademik İstihbarat Eğitimleri Konu Başlıkları.....
- EK-11.** İstihbarat Alanındaki Yüksek Lisans Tez Çalışmaları.....
- EK-12.** İstihbarat Alanındaki Doktora Tez Çalışmaları
- EK-13.** İstihbarat Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora
 Çalışmalarının Grafikselsel Değerlendirilmesi.....
- EK-14.** İstihbaratı Akademik Olarak Çalışmak İsteyenlere
 Önerilecek Konu Başlıkları.....
- EK-15.** Milli İstihbarat Tarihi Müzesi İhtiyacı.....

ÖNSÖZ

Bu kitap ile istihbarat tanımsal ve kavramsal olarak ele alınmış, dünya ölçeğinde gelişmiş ülkelerin istihbarat teşkilatları veya istihbarat konusunda söz sahibi olan ülkelerin istihbarat yapılanmaları iç ve dış istihbarat boyutu ile incelenmiştir. Türkiye'deki mevcut istihbarat sistemi, kurumsal tabanda incelenerek, istihbarat sistemi ekseninde iç istihbarat odaklı olarak mevcut durum ana hatlarıyla ortaya konulmuştur.

Ülkemiz istihbarat sistemindeki aktörlerin sorun sahaları etüt edilmiş ve sorun sahalarına çözüm aranmıştır. Bunun sonucu olarak; Türk istihbarat sisteminin, istihbarat teşkilatlarının yapılanması boyutunda durumsal farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır. Yapılan araştırma ve incelemelerin sonucu olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin ihtiyaç duyduğu değerlendirilen, "Günümüz şartlarına uygun ve gelecekteki ihtiyaçları da karşılayabilen, etkin bir istihbarat sisteminde, istihbarat teşkilatlarının yapılanması nasıl olmalıdır?" sorusuna cevap aranmıştır.

Bu noktadan hareketle, araştırma neticesinde dağınık bir yapıda bulunan istihbarat kurumlarının uzmanlık sahalarına göre merkezileştirilerek, operasyonel, günün şartlarını karşılayabilen, geleceğe hazır, demokratik ve hesap verebilir, şeffaf bir yapılanma önerisinde bulunulmuştur.

İstihbaratın, artık Türkiye'de bilimsel çalışma alanı olarak kabul edilmesi, gelişebilmesi ve zihinlerdeki negatif istihbarat algısının olumlu yönde değişebilmesi için ilgili kurum, kuruluş ve üniversitelerin üstüne düşen vazifeyi yapmaları kurumsal ve kamusal sorumluluk, bireylerin ise vatandaşlık görevidir. Bu kapsamda, istihbarat alanında açılan istihbarat yüksek lisans programları ile istihbaratın akademik olarak

çalışılması ülkemiz için önemli gelişmeler olarak değerlendirilmelidir.

Bu çalışmada kullanılan tüm bilgiler, kamuya açık kaynaklarda yer alan yayınlardan, gazete, radyo, internet, yüksek lisans ve doktora tezleri ile kurum tezlerinden, düşünce kuruluşlarının rapor ve çalışmalarından, resmi ve özel internet sitelerinden temin edilen veri, bilgi, şekil, resim, haber vd. toplanması, derlenmesi ve sistemsal açıdan değerlendirilmesi neticesinde ortaya çıkan bir ürün olarak bu kitap oluşmuştur. Ayrıca Açık Kaynakların önemini ve etkinliğini göstermesi açısından örnek bir çalışma niteliğindedir.

Akademik bir çalışmanın devamı niteliğinde olan çalışmanın/kitabın içeriğinde, siyasi veya siyasetle alakalı bir bilgi bulunmamaktadır.

Ayrıca kitapta, kişilerin şahsiyetiyle uğraşan veya herhangi bir kişiyi tenkit eden bir husus yer almamaktadır. Kamuya erişimi bulunmayan (Kapalı/yarı kapalı kaynak tabir edilen) herhangi bir resmi dokümandan faydalanılmamıştır. İfşa niteliğinde herhangi bir bilgi içermemekte olup kitabın içerdiği bilgiler kamuya açık kaynaklardan temin edilerek kaleme alınmıştır.

Kitapta yer alan hususlar, literatürde yer alan bilgilerin akıl süzgecinden geçirilmesi, analizi, objektif bir şekilde değerlendirilmesi ve sonuç odaklı senteze ulaşılmasının ürünü olarak, ülke menfaatleri doğrultusunda kurgulanmasından oluşmaktadır. Kitap, Türk İstihbarat Sisteminin daha iyi seviyelere ulaşması amacıyla durum tespiti yapılarak sorun sahalarıyla ilgili öneriler içermekte olup, atıf ve alıntılar hariç herhangi bir tenkit veya eleştiri içermemektedir.

Belirtmek istediğim diğer önemli bir husus ise: Ahde Vefa duygusu ile şanlı istihbarat tarihimizin bu kadar öksüz, sahipsiz ve unutulmuş kalması güçlü Türkiye için kabul edilebilecek bir husus olmadığıdır.

Milli istihbarat tarihimize hak ettiği değeri yeterince verilemediği düşüncesiyle Teşkilat-ı Mahsusa¹'nin kuruluşunun 100'üncü yılında olduğumuzun hatırlanması, farkındalık yaratılması, bu kapsamda her şahıs ve kurumun üstüne düşen görevi (Milli İstihbarat Tarihi Müzesinin kamuoyuna açık olarak kurulması, 100'üncü Yılında Teşkilat-ı Mahsusa Sempozyumu, Konferansı, Paneli vs. düzenlenmesi, Teşkilat-ı Mahsusa ile ilgili sinema filmi veya dizi vd) yerine getirmesi, toplumsal istihbarat algımız ile gelecek kuşakların bakış açlarına katkı sağlanması için önem arz etmektedir.

¹ MİT Tarihçesi Kitabına göre(2001 Basımlı) Teşkilat-ı Mahsusa'nın resmi kuruluş tarihi olarak 17 Kasım 1913, diğer bazı kaynak ve akademisyenlere göre 05 Ağustos 1914 tarihi kabul edilmektedir.